

TENSIUNI INTER-ETNICE ÎN XINJIANG**Dr. Daniela Zaharia**

Agențiile de presă au transmis în data de 5 iulie informații despre incidente violente izbucnite în capitala provinciei Xinjiang, Urumqi, în timpul unei manifestații a populației uigure. Evenimentele au continuat în zilele următoare, determinându-l pe președintele Hu Jintao să renunțe la reuniunea G8 pentru a supraveghea personal restaurarea ordinii în provincie. Victimele conflictelor inter-etnice, peste 180 de morți, uiguri și chinezi *han*, câteva sute de răniți și arestați nu au provocat totuși reacții ample în presa internațională și nici în declarațiile oficiale.

Provincia Xinjiang

Provincia, care și-a primit denumirea de Xinjiang („noua frontieră”) în urma cuceririi sale de către Imperiul Chinez în secolul al XVIII-lea, cunoscută și drept Turkestanul Oriental sau Turkestanul Chinez este una dintre cele mai mari din componența actuală a R.P. Chineză (suprafața sa o depășește de mai mult de trei ori pe cea a Franței). Vastitatea zonelor aride face însă ca densitatea locuirii să fie mică. Populația nu depășește 20 de milioane, dintre care aproximativ jumătate sunt în acest moment musulmani de etnii variate. Uigurii sunt grupul cel mai numeros (aproximativ 9 milioane), dar în afară de ei există kirghizi (concentrați în prefectura Kilzislü), kazahi (în prefecturile Yili, Altay și Tarbaghatay),

mongoli (în Bortala și Bayangol) și hui (Changji). Restul populației, aproximativ 9 milioane, este reprezentat de chinezi *han*, populația majoritară a Chinei.

Xinjiang se învecinează cu nu mai puțin de opt state: Mongolia, Rusia, Kazahstan, Kârghâzstan, Tadjikistan, Afganistan, Pakistan și India, fiind principala zonă de contact a Chinei cu Asia Centrală.

Uigurii în Turkestanul oriental: coordonate istorice

Istoria oficială a Chinei, așa cum apare în sintezele autorilor din RP Chineză și în manualele școlare include regiunea Xinjiang în granițele imperiului încă din epoca antică, mai exact din secolul I î.Hr., ca rezultat al marii expansiuni a dinastiei Han și a deschiderii primului tronson din viitorul Drum al Mătăsii. Realitatea istorică este însă diferită în mai multe aspecte. Zona, deși parțial aflată sub control militar chinez și percepută tradițional ca un spațiu cultural sinic, nu a fost propriu-zis integrată administrativ în imperiu. Structura etnică a regiunii era, de asemenea, diferită în antichitate de cea actuală. Populația uigură care definește spațiul în prezent este atestată în regiune abia din prima jumătate a mileniului I d-Hr., ca rezultat al deplasării unor populații altaice care au afectat tot spațiul central-asiatic.

Uigurii sunt o populație de origine turcică, grup individualizat în secolul al VIII-lea în cadrul ramurei mai cuprinzătoare a turcilor orientali. Evoluția lor în secolele VIII-IX, perioadă care corespunde cu formarea primei structuri statale proprii, s-a aflat în mod decisiv sub influența imperiului chinez Han. Fără a face parte din statul chinez, uigurii – care în această epocă, la fel ca majoritatea populației în Asia centrală, erau buddhiști și creștini nestorienii – au făcut parte din ceea ce s-ar putea numi

periferia civilizației sinice clasice, cu atât mai importantă pentru Imperiul Tang cu cât statul uigur constituit în 744 în bazinul Tarimului ocupa o regiune strategică de importanță fundamentală pe Drumul Mătăsii. Relația imperiului cu această populație și cu liderii săi politici era, așadar, una dintre condițiile menținerii căii de comunicare a lumii chineze cu Asia centrală și, dincolo de aceasta cu Orientul mijlociu și Europa. Plasarea uigurilor la porțile occidentale ale Chinei a fost decisivă pentru stabilirea politicii chineze față de ei: după epocile Tang și Song, în care împărații aspiră să-i integreze în conceptul universal al unei *pax sinica*, uigurii își pierd autonomia politică și devin parte a imperiului sino-mongol Yuan, după care în epoca dinastiei manciuriene Qing sunt în fine cucerți și integrați administrativ în Imperiul chinez (mijlocul secolului al XVIII-lea). Pe parcursul acestei istorii s-a produs și o schimbare fundamentală în identitatea culturală a uigurilor, care după dispariția imperiului mongol sunt islamizați. Teritoriul uigur devenea în felul acesta spațiul de întâlnire și de separare a lumii islamice de cea extrem-orientală buddhistă și confucianistă.

Secolul al XIX-lea

Autoritatea chineză în epoca Qing nu a rămas necontestată. Cele mai importante evenimente s-au petrecut pe parcursul secolului al XIX-lea iar coordonatele pe care s-au desfășurat prefigurează parțial evoluțiile recente din zonă. O primă caracteristică o reprezintă alianțele fluide și contactele transfrontaliere care asociază în scopuri diverse grupuri etnice de religie musulmană: uigurii din Xinjiang și cei din afara granițelor chineze (în special din Kazahstan, triburi kyrghize, grupul chinez han de religie islamică numit *hui*, clanul sufit Khojas din bazinul Tarimului, etc. În anii

1860-1870 amploarea acestor acțiuni separatiste era atât de mare încât, în contextul rebeliunii Taiping, imperiul a pierdut pentru aproximativ două decenii controlul asupra Turkestanului oriental. Aceasta este epoca în care, în confuzia creată, Imperiul Țarist ocupă valea Yili, una dintre puținele zone fertile din Xinjiang. Chiar dacă în 1881 Rusia a fost obligată să retrocezeze regiunea Chinei, prezența sa era deja un fapt semnificativ, care a contat în stabilirea raporturilor de forțe și a loialităților populației locale. În momentul retrocedării, de exemplu, mii de uiguri au ales să rămână în spațiul rus, prefigurând în felul acesta deplasările de populație care s-au petrecut în anii 50-60 ai secolului XX din China Populară către Republica Sovietică Kazahstan.

A doua caracteristică importantă a mișcărilor anti-chineze din regiune s-a conturat în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea: constituirea naționalismului uigur și apariția unui militantism național și laic. Contextul este reprezentat de o mișcare mai cuprinzătoare în Asia centrală, numită *jadidism*, care urmărea reformarea comunității uigure prin intermediul educației moderne. Deși promovată de elitele economice uigure, această evoluție nu a condus la eliminarea intereselor tribale și nici la relativizarea identității musulmane, ci a devenit un element suplimentar care accentuează complexitatea ideologică a acțiunilor politice uigure pe tot parcursul secolului XX.

Dificultatea identificării fundamentelor ideologice precum și eficiența sau chiar existența unor conexiuni între diversele grupuri care au acționat în zonă pe tot parcursul secolului trecut este o altă caracteristică a istoriei recente a uigurilor în raport cu statul chinez.

Prima jumătate a secolului XX

În anii 1932-1933 au coincis o serie de evenimente ilustrative pentru toate cele trei caracteristici ale politicii locale menționate mai sus. În regiune s-au dezvoltat în paralel, au stabilit alianțe sau au intrat în coliziune cel puțin trei mișcări și structuri politice diferite: o serie de revolte uigure (posibil sau nu stimulate de organizației uigură secretă care conecta militanți din Turfan, Kucha și Khotan, fără ca existența sa să fie demonstrată irefutabil), un pseudo-stat creat de un lider militar *hui* și o Republică a Turkestanului de Est auto-proclamată în Kashgar. Fiecare dintre acestea a ajuns în scurt timp să joace, însă, un rol în politica marilor actori politici din zonă: rebelii uiguri au primit sprijin sovietic, liderul *hui* pe cel al guvernului republican chinez, iar Republica din Kashgar a încercat să se delimiteze și de unii și de ceilalți, ceea ce a propulsată retrospectiv într-un ideal politic pentru unii dintre susținătorii cauzei separatiste uigure în prezent.

Destinul regiunii s-a clarificat în 1949, când forțele comuniste au ocupat Xinjiang întâmpinând o rezistență neglijabilă.

A doua jumătate a secolului XX

Evenimentele violente din Xinjiang, asociate în general cu separatismul sau cel puțin cu o stare acută de nemulțumire față de statul chinez, au atras atenția lumii după 1990. Faptul acesta a creat falsa impresie că originea acestui fenomen se află în ultimul deceniu al secolului XX, sau că această perioadă este cel puțin una de multiplicare a manifestărilor anti-chineze. În fapt, la fel ca în secolul al XIX-lea și ca în prima perioadă a secolului XX, după 1949 seria protestelor uigure, de o amploare variabilă și cu motive diverse, a continuat într-un ritm inegal, dar constant, pe toată durata celei

de-a doua jumătate a secolului trecut și apoi în anii 2000.

În anii 50-60, în contextul politicii „marelui pas înainte” promovate de Mao Zedong, în rândul populației uigure s-a conturat o nouă atitudine caracteristică: nemulțumirea generală față de statul chinez, cu deosebire față de politicile considerate discriminatorii, defavorabile uigurilor (sau musulmanilor), favorabile, însă, populației chineze majoritare (*han*). Această situație în sine conține un paradox care definește în bună măsură situația actuală din Xinjiang. Pe de o parte autoritățile chineze duc o politică de dezvoltarea a acestei provincii vestice, alocând resurse pentru dezvoltarea infrastructurii și practicând politici sociale speciale pentru minoritari. Rezultatele sunt evidente: populația uigură s-a dublat din 1957 până astăzi (uigurii fiind exceptați de la regula copilului unic valabilă pentru cuplurile *han*), iar conform datelor oferite de către guvernul de la Beijing speranța de viață s-a dublat la rândul său. Pe de altă parte, de la o decadă la alta politica partidului a afectat anumite aspecte importante din viața comunității uigure: în epoca revoluției culturale elitele uigure au fost epurate din structurile de partid și de stat, religia islamică face periodic obiectul unor restricții, iar începând din epoca „marelui salt înainte” statul chinez a dus o sistematică politică de asimilare culturală a minorității uigure. După 1990 aceste motive de nemulțumire s-au amplificat, în contextul unui progres economic pe care uigurii îl simt insuficient de avantajos și pe care îl percep mai degrabă ca pe un factor de atragere a populației chineze *han* în regiune.

Acestea sunt cauzele generale pe fondul cărora s-au petrecut o serie de evenimente violente (documentele chineze inventariază peste 200 până în 1981, iar între 1990), ai căror factori declanșatori au fost însă foarte variați. Evenimentul cel mai delicat din punctul de vedere al politicii externe chineze s-a produs în 1962, când aproximativ 60 000 de uiguri au

trecut granița în mod ilegal în URSS, mai exact în Kazahstan. Reacția chineză a fost foarte drastică, atât în privința reprimării militare a revoltei, cât și în condamnarea a ceea ce documentele de partid considerau a fi mașinațiuni sovietice. Interesant este, totuși, faptul că într-o analiză obiectivă a dimensiunilor acestor incidente și a consecințelor lor putem spune că cel mai grav nu a avut nici o legătură cu minoritatea uigură. Momentul politic „contrarevoluționar” cel mai dificil pentru PCC s-a petrecut în 1979, când mai multe sedii ale partidului și ale autorităților administrative au fost ocupate timp de peste o lună de către tineri intelectuali chinezi proveniți din Shanghai și transferați forțat în Xinjiang.

Relația paradoxală dintre politica de dezvoltare regională a guvernului și nemulțumirea minorităților locale a continuat în anii 80-90, în contextul reformelor inițiate de Deng Xiaoping. Desigur, paradoxul poate fi ușor explicat prin continuarea politicii de asimilare acuzată de către militanții uiguri. Ceea ce devine specific în această epocă – și valabil în contextul evenimentelor celor mai recente – este amploarea pe care o iau proteste care își au originea în incidente minore. Un bun exemplu îl reprezintă demonstrația studentească din 1988, generată de descoperirea unui grafitti insultător în una dintre toaletele Universității din Xinjiang. Mai grave sunt incidentele legate de motive religioase. Revolta din 1997, una dintre cele mai importante de la finalul secolului XX, s-a datorat unei incursiuni a poliției într-o casă privată de rugăciune în care se desfășura o ceremonie ce marchează sfârșitul Ramadanului. Conflictul s-a finalizat cu un număr nesigur de morți (între 10 și 80, în funcție de surse), peste 100 de răniți și câteva zeci de arestări.

Anii 90 par, de altfel, să fie marcați de o sensibilitate sporită față de aspectele religioase, care într-o oarecare măsură ocupă primul plan în defavoarea naționalismului laic. Tendința aceasta – a cărei realitate rămâne

încă de stabilit, în contextul impreciziei surselor – a primit o semnificație nouă după 2001, în contextul războiului contra terorismului.

Incidentele din Xinjiang, mișcarea separatistă uigură și războiul contra terorismului

În anul 2002 Biroul de Informații al Consiliului de Stat al RPC a elaborat un document de maximă importanță pentru înțelegerea evoluției politicii Chinei în Xinjiang, dar și a atitudinii principalilor actori ai politicii internaționale în aceeași privință. Documentul, intitulat „Forțele teroriste din Turkestanul de Est nu pot rămâne nepedepsite”, cuprinde toate elementele ideologice care fundamentează politica chineză în zonă, dar este în același timp și expresia ralierii politicii chineze la cea a administrației Bush în privința măsurilor întreprinse împotriva terorismului. Sunt indicate actele de violență comise de separatiștii uiguri (unele revendicate, altele nu) precum și o serie de informații referitoare la relațiile dintre unele organizații uigure și organizații teroriste islamice care activează în zona Asiei Centrale. Aceste informații au fost reluate în același an într-o declarație a ambasadei SUA la Beijing. În 2003 Ministerul Siguranței Publice al RPC a dat publicității o listă oficială a organizațiilor uigure considerate teroriste și separatiste. Acestora le sunt atribuite peste 100 de acte de violență, din care au rezultat aproximativ 160 de morți. Lista incidentelor include fapte petrecute pe teritoriul Chinei, dar și în afara acesteia și având printre victime atât reprezentanți ai statului cât și civili.

Principalele organizații uigure considerate teroriste

1. „Mișcarea Islamică a Turkestanului Estic”, considerată ca teroristă

și de către SUA, este acuzată nu numai de violențe ci și de legături cu Al-Qaeda.

2. „Organizația de Eliberare a Turkestanului de Est”. Autoritățile chineze afirmă că această organizației ar fi în contact cu organizații cecene și că ar fi responsabilă de numeroase acte de violență, în pofida declarațiilor liderilor săi.
3. „Congresul Internațional al Tineretului Uigur”, ar fi de asemenea finanțat de Al-Qaeda și este una dintre organizațiile cele mai recent create din lista oferită.
4. „Frontul Revoluționar Unit al Turkestanului Estic” este o organizație veterană, care chiar dacă nu are un caracter terorist dovedit este în mod cert separatistă, posibil violentă (cel puțin declarativ). Originea organizației este, de asemenea, interesantă, despre liderul său Yusupbek Mukhlisi bănuindu-se că a fost susținut inițial de către KGB.
5. *Hizb ut-Tahrir* (Partidul Eliberării), creat ca o mișcare pro-leninistă la începutul anilor 50 și transformată într-o mișcare dedicată constituirii societății islamice ideale, este o organizație răspândită în întreaga Asie Centrală despre care se crede că acționează și în Xinjiang. Atribuirea unor procedee violente este un subiect disputat, toate acuzațiile fiind respinse de către liderii săi, dar autoritățile din fostele republici sovietice din regiune percep această organizație ca fiind periculoasă.

Documentele mai numesc alte 7-8 grupuri cu o existență incertă (unele cu denumiri exotice precum „Tigrii din Lop Nor”). Identificarea organizațiilor și a faptelor lor este, de altfel, destul de dificilă nu numai din cauza surselor puțin numeroase și imprecise, dar adeseori și din cauza

exagerării unora dintre lideri, care pot fi bănuți că își atribuie fapte care nu le aparțin și care, posibil, nu au nici o legătură cu obiectivele lor. Există, desigur, organizații și personalități uigure care nu sunt implicate nici declarativ nici conform altor indicii în acte violente. Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă Rabiya Kadeer, figură emblematică a luptei pentru drepturile omului în Xinjiang (actualmente rezidentă în SUA). Pe de altă parte există organizații care își caută identitatea tocmai în promovarea violenței. Autoritățile chineze atribuie acestor grupări un număr de aproximativ 200 de atentate cu bombe petrecute între 1990 și 2006, cu un număr de peste 600 de victime (morți și răniți). Anul 2008, în contextul pregătirii Jocurilor Olimpice, a fost o ocazie pentru avertismente și chiar pentru incidente de acest tip.

Amenințări au venit din partea unui grup intitulat „Partidul Islamic din Turkestan”, care a anunțat nu numai intenția de a ataca JO ci a revendicat și o serie de atacuri (nu toate confirmate de surse chineze sau independente). Între acestea atentate cu bombe în fabrici, autobuze și acțiuni contra poliției. Parțial aceste anunțuri par să corespundă unor incidente raportate în diverse regiuni ale Chinei, fără să fi avut consecințe foarte grave. În iulie 2008 s-a petrecut totuși cel mai serios atac terorist din China în ultimii ani: 16 polițiști de frontieră au murit ca urmare a unui atentat la Kashgar, posibil organizat de „Mișcarea Islamică a Turkestanului de Est”.

O serie de evenimente legate de organizațiile uigure s-au petrecut și în afara Chinei, ceea ce pe de o parte întărește impresia că aceste grupuri ar putea reprezenta mai mult decât unii autori sunt gata să accepte, pe de altă parte complică înțelegerea generală a situației politice din Xinjiang. Între aceste evenimente cele mai frecvent citate și mai semnificative sunt:

- 1997 – Demonstrație în fața consulatului general al RP Chineze din

Istanbul, cu manifestări violente (focuri de armă – conform surselor chineze);

- 1998 – Liderul Organizației de Eliberare a Uigurilor a fost atacat în casa sa din Kazahstan, ceea ce a condus la deces din cauza rănilor. Disparația sa a condus la constituirea unei noi organizații, „Partidul Poporului din Uiguristan”:
- 1999 – Zece uiguri arestați în Turcia pentru atacuri contra unor chinezi;
- 2000 – Doi uiguri arestați în Cecenia de către autoritățile ruse, sub acuzația de complicitate cu teroriști locali;
- 2001-2002 – Asasinarea unor lideri separatiști uiguri în condiții neclare în Kyrghistan. Nu toate incidentele din această perioadă par să fie, totuși, legate de aspecte politice. În cel puțin un caz este posibil ca victimele (un oficial chinez și un om de afaceri uigur) să fi fost implicate în activități ilegale de natură economică.
- 2001- 2002 – Uiguri suspectați de activități teroriste au fost arestați în Albania și în Pakistan, cel puțin doi dintre ei fiind fugari dintr-o tabără de antrenament din Afganistan. În 2006-2008 o parte dintre ei au fost eliberați de la Guantanamo Bay, dar spre nemulțumirea autorităților chineze nu au fost și extrădați.

Tipologia incidentelor asociate cu uigurii, în Xinjiang, în China și în afara Chinei prezintă, așadar, o mare varietate, care nu ne permite să stabilim o tipologie comună, ci doar să identificăm o serie de cauze care se manifestă inegal de la un caz la altul:

- Nemulțumiri față de statul chinez, alimentate de rațiuni socio-economice, naționaliste sau religioase;
- Conflicte inter-etnice propriu-zise, pe fondul competiției

economice;

- Conflicte pentru putere în interiorul sau între diversele organizații uigure;
- Radicalizarea unor grupuri ca efect al relațiilor cu organizații teroriste din afara Chinei (având ca rezultat acțiuni a căror amploare este dificil de evaluat).

Incidentele din 5-7 iulie

Cele mai recente incidente de la Urumqi s-au declanșat ca un conflict inter-etnic tipic: într-o uzină din Guangdong doi muncitori uiguri, bănuți a fi autorii unui viol, au fost uciși într-un conflict cu muncitori *han*, ceea ce a provocat demonstrații de stradă în capitala provinciei Xinjiang. Manifestanții, care după informațiile publicate în presă au refuzat să se disperseze, au fost reprimați de forțele de ordine, consecințele fiind peste 180 de morți și peste 1000 de răniți. În 7 iulie incidentele au continuat, de această dată etnicii *han* fiind cei care au demonstrat cu lozinci agresive contra uigurilor și au fost dispersați cu gaze lacrimogene. În 8 iulie un vast dispozitiv militar (militari înarmați, elicoptere, vehicule blindate, etc.) a fost amplasat în capitală și în principalele orașe ale provinciei, pentru a împiedica reluarea incidentelor. În pofida acestor măsuri un nou incident se pare că s-a produs luni, 13 iulie, în cartierul musulman (conform AFP, autoritățile au declarat că este vorba de interceptarea unor infractori de către forțele de poliție).

Principalele reacții au venit din partea autorităților chineze, pe de o parte, din partea reprezentanților comunităților uigure din străinătate și a președintelui Turciei, pe de altă parte. Președintele Hu Jingdao, care a părăsit lucrările G8, a exprimat preocuparea pentru securitatea populației

civile și a anunțat pedepsirea aspră a celor vinovați de violențe. Afganistanul și Vietnamul au făcut declarații susținând principiul integrității teritoriale a R.P. Chinez, iar Rusia a considerat evenimentele o problemă internă chineză. În opoziție cu aceste puncte de vedere, doamna Kadeer, președintele Congresului Mondial Uigur, a acuzat incorectitudinea cifrelor anunțate oficial, susținând că ar fi vorba de peste 1000 de morți. Din partea liderilor politici singura declarație notabilă acuzatoare la adresa Chinei a venit din partea președintelui Turciei, domnul Recep Tayyip Erdogan, care a estimat că în Xinjiang s-ar fi petrecut atrocități echivalente cu un genocid al populației uigure. Informații mai recente arată, totuși, faptul că cele mai multe dintre victimele din 5 iulie sunt de etnie *han*, civili atacați de către uiguri, ceea ce explică contra-demonstrația chineză din 7 iulie. De altfel în acest moment nu sunt disponibile informații certe în legătură cu apartenența etnică a tuturor victimelor și nici dacă majoritatea lor a rezultat din confruntările directe dintre grupuri naționale diferite sau dintre acestea și forțele de ordine. Pe de altă parte, această ultimă informație nu face decât să confirme faptul că evenimentele pe care le discutăm trebuie interpretate în primul rând ca o răbufnire a resentimentelor inter-etnice, dar pe fondul unor probleme regionale de mult timp nerezolvate.

Concluzii

Informațiile imprecise și izolarea actuală a provinciei de lumea exterioară fac dificil de apreciat toate aspectele evenimentelor recente. Tipologia lor nu diferă, însă, de evoluția unor situații similare din anii 90. Sunt prezente toate elementele și etapele comune acestor situații: ostilitatea inter-etnică în calitate de factor declanșator, amplificarea

protestelor pe fondul nemulțumirii generale (economică, etnico-națională – este neclar dacă în acest caz și religioasă), reacția dură a forțelor de ordine și, în cele din urmă, identificarea unui vinovat oficial, preferabil în afara țării. În cazul de față guvernatorul provinciei Xinjiang, Nur Bekri, a desemnat-o pe Rebyia Kadeer.

Unii observatori au remarcat faptul că incidentele recente au provocat autorităților chineze o reacție mai drastică decât cele din anul precedent din Tibet. Parțial, răspunsul începe să se contureze pe măsură ce derularea evenimentelor devine mai clară: numărul victimelor a fost amplificat de faptul că în sine grupurile de demonstranți au urmărit atacarea etnicilor rivali. Restul explicației este oferit de situația diferită în care se află uigurii în comparație cu tibetanii. În timp ce aceștia din urmă sunt relativ izolați etnic, uigurii fac parte dintr-o familie etnică și religioasă reprezentată în aproape toate țările învecinate. Istoria mai veche și mai recentă a militantismului național sau islamic uigur ne arată importanța pe care o pot avea contactele cu aceste spații. Pericolul unei mișcări separatiste este perceput, prin urmare, ca fiind mai probabil decât în cazul Tibetului.

Provincia Xinjiang reprezintă astăzi pentru China mai mult decât o arată datele sale teritoriale, istorice sau demografice. Poartă a lumii chineze către Asia Centrală încă de la sfârșitul antichității, teritoriu de influență chineză, Turkestanul și-a pierdut în secolul al XIX-lea din importanță, în condițiile în care puterile lumii moderne, europenii și SUA și-au stabilit Shanghai-ul și Hong Kong-ul ca principale zone de acces în Imperiul Chinez. În ultimele două decenii Xinjiang a primit însă noi semnificații geopolitice și economice. O parte dintre acestea țin de resursele minerale și petroliere din regiune. Altele, mai importante, derivă din faptul că această zonă, învecinată cu Kazahstanul, reprezintă principala

cale de acces a Chinei la rezervele de hidrocarburi și gaze din zona Mării Caspice. Dezvoltarea accelerată a Chinei, nevoia sa de resurse, cu deosebire de resurse energetice, exclude orice posibilitate ca autoritățile chineze să accepte modificări în statutul provinciei. Atitudinea celorlalți actori importanți pe scena internațională ilustrează o atitudine similară. Nu este vorba aici numai despre importanța crescândă a RP Chineze în echilibrul de forțe în plan internațional, ci și de rolul esențial pe care aceasta îl are în stabilitatea *statu-quo*-ului în Asia Centrală. După dispariția URSS, China și-a sporit forțele militare staționate în Xinjiang, ca o reacție la pericolele de instabilitate din zonă. Relația Chinei cu regimul taliban a fost una dificilă, inclusiv datorită faptului că un număr de militanți separatiști uiguri au fost antrenați în Afganistan. Dizlocarea regimului taliban a reprezentat un evident avantaj pentru autoritățile chineze, dar instabilitatea din zonă a devenit și mai îngrijorătoare. Pentru aliații care se mobilizează în această perioadă în vederea rezolvării conflictului din Afganistan orice slăbire a graniței dintre China, Afganistan și Pakistan ar fi foarte periculoasă, ceea ce face rolul politicii chineze în Xinjiang important pentru întreaga comunitate internațională.

Bibliografie

1. Terill, Ross *The New Chinese Empire*, New York, 2003;
2. Millward, James „Violent Separatism in Xinjiang: A Critical Assessment” in *Policy Studies 6*, East-West Center, Washington, 2004;
3. PRC State Council, Information Office, 2002, “East Turkistan Terrorist Cannot Get Away with Impunity”, 21 Ianuarie 2002, accesat pe peopledaily.com.cn/200201 în 12.07.2009.
4. Hays, Jeffrei, *Xinjiang Separatism and Human Rights* pe factsanddetails.com/china, 2008, accesat în 11.07.2009.

Pentru actualități : Financial Times, South China Morning Post, Le Monde, Xinhua, AFP, FOXNews.com, The Washington Post, International Herald Tribune.